

Öğretmen-Veli İşbirliği İle İlkokul Öğrencilerinin Sınıf İçindeki İstenmeyen Davranışları Arasındaki İlişki

SEMİH ÇAYAK

Namık Kemal İlkokulu

DEMİRALİ YAŞAR ERGİ

Trakya Üniversitesi

Gönderim Tarihi: 11.6.2014

Kabul Tarihi: 4.5.2015

Öz: Bu araştırmanın amacı; öğretmen-veli işbirliği ile ilkökul öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişkiyi saptamaktır. İlişkisel tarama yöntemi kullanılan araştırmanın hedef evrenini 2012–2013 eğitim–öğretim yılında İstanbul ili, Zeytinburnu ilçesindeki ilkökuller oluşturmaktadır. Random seçilen 5 ilkökolden, toplam 400 veliye anket ve ölçekler uygulanmıştır. Araştırmanın verileri, kişisel bilgi formu, Ergen (2008) tarafından geliştirilen “Veli-Okul İletişimi Tutum Ölçeği” ile “Sınıf İçindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli-Öğretmen İletişimi Tutum Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS-17 programı ile çözümlenmiştir. Araştırmadaki verilere göre veli-okul iletişimi tutumu ile istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları arasında pozitif bir ilişki vardır. Veli-okul iletişimi tutumları velilerin; öğrenim durumlarına, evlerinde çalışan kişi sayısına, yaşlarına, mesleklerine, çocuklarının cinsiyetine, çocuklarının okuduğu sınıfa ve öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre farklılık göstermez iken velilerin cinsiyetlerine ve sahip olduğu çocuk sayısına göre farklılık göstermektedir. Sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları velilerin cinsiyetlerine ve mesleklerine göre farklılık göstermezken, velilerin yaşlarına, öğrenim durumlarına, evlerinde çalışan kişi sayısına, sahip oldukları çocuk sayısına ve çocuklarının okuduğu sınıfa göre farklılık göstermektedir.

 Anahtar Kelimeler: İstenmeyen Davranış, Öğretmen-Veli İşbirliği, Okul-Veli İşbirliği

Relationship Between Teacher Parent Cooperation and Primary School Students' Undesirable Behaviors in the Classroom

Abstract: The purpose of this study is to determine the relationship between teacher-parent cooperation and primary school students' undesirable behaviors in the classroom. The target population of the study in which relational scanning method is used includes the primary schools in Zeytinburnu county of İstanbul province in 2012–2013 academic year. 400 parents who were selected randomly from 5 schools were surveyed. The data of study were obtained by using a personal information form, “Parent-School Communication Attitude Scale” and “Parent-Teacher Communication Attitude Scale to Prevent Students' Undesirable Behaviors in the Classroom” were developed by Ergen (2008). The data obtained were analyzed through the SPSS-17 programme. The following results have been found at the end of the study: Teacher-parent communication and primary school students' undesirable behaviors in the classroom have positive relationship. Parents' parent-school communication attitude do not differ according to the educational status, the number of people working at their home, ages, jobs, gender of children, children's class and their children's teachers gender but attitude differ according to parents' gender and their number of children. Parent-teacher communication attitude to prevent students' undesirable behaviors in the classroom do not differ according to parents' gender and jobs but attitude differ according to parents' ages, educational status, the number of people working at their home, the number of their children and children's class.

 Key Words: Undesirable Behavior, Teacher-Parent Cooperation, School-Parent Cooperation.

 Atıf için/cite as:

Çayak, S., & Ergi, D. Y. (2015). Öğretmen veli işbirliği ile ilkökul öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen öğretmen davranışları arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama [Journal of Education and Humanities: Theory and Practice]*, 6 (11), 59-77.

Eğitim–öğretim faaliyetleri içerisinde öğrenciler bazı olumsuz davranışlar sergileyebilmektedir. İstenmeyen davranışlar olarak adlandırılan bu durumlara öğrencinin ders esnasında başka şeylerle ilgilenmesi, arkadaşlarını rahatsız etmesi, ödevlerini yapmaması, kavga etmesi örnek olarak verilebilir. Sınıftaki istenmeyen davranışlar, sınıfın düzenini ve faaliyetleri bozar, amaçlara ulaşmayı engeller, özellikle zamanın boşa harcanmasına sebep olur (Başar, 2005). İstenmeyen davranışlar sınıfa, derse, zamana ve duruma göre değişebilmektedir. Bu nedenle her davranış mutlak istenmedik davranış olarak değerlendirilemez (Durukan ve Öztürk, 2005).

Öğrencilerin sınıf içinde gösterdikleri davranışların istenmeyen davranış olarak sayılabilmesi için Korkmaz (2005)'a göre dört temel ölçüt vardır. Bunlar;

- yapılan davranışın, öğrencinin kendisinin veya sınıftaki arkadaşlarının öğrenmesini engellemesi,
- yapılan davranışın, öğrencinin kendisini veya arkadaşlarını tehlikeye düşürmesi,
- yapılan davranışın, okulun araç ve gereçlerine veya arkadaşlarının eşyalarına zarar vermesi,
- ve yapılan davranışın, öğrencinin öteki öğrencilerle sosyalleşmesini engellemesidir.

Her ne kadar sınıf ve okul ortamında öğrencinin davranışlarından öğretmeni sorumluymuş gibi görünsede istenmeyen davranışların engellenmesi, veli ile öğretmenin işbirliğini gerektirmektedir. İnsanın toplumsallaşması önce ailede gerçekleşir (Hoşgörür, 2005). Evde belli kurallar dahilinde davranan çocuklar ev ortamının dışında farklı bir ortama girdiğinde oraya ait kuralları daha kolay kabullenebilmektedir. Bu sebeple velilerle iletişime geçmek hem velilerin okul kurallarına ilişkin olumsuz algılarını düzeltmek hem de çocuklarına disiplinin önemini kavratmada öğretmene yardımcı olmaları hususunda faydalı olacaktır (Yüksel, 2007).

Etkili bir veli–öğretmen işbirliğinin temelinde ikili arasında kurulacak güçlü bir iletişim bulunmaktadır. Bir kişiden veya gruptan, başka kişi veya gruba bilgilerin aktarılması süreci olarak tanımlanan iletişim eğitim–öğretim sürecinde önemli bir yere sahiptir (Tutar, 2003). Veli ile öğretmen arasında kurulacak olan iletişim ikili arasındaki işbirliğini geliştirerek, öğrencilerin okula uyumunu kolaylaştırır. Aynı zamanda

öğretmen sınıf içinde sorun yaratan durumlarla tek başına uğraşmak yerine ailenin de desteğini sağlayarak öğrenciyi çok yönlü bir şekilde tanımış olur (Sarıtaş, 2011). Ana babalarla iyi ilişkiler kurmak için öncelikle onların okuldan istek ve beklentilerinin farkında olmak gerekmektedir (Bacanlı, 2003). Çünkü her ana babanın okuldan beklentileri farklıdır ve öğretmenin bu beklentileri bilmesi onlarla iletişime nasıl geçmesi gerektiği konusunda ona yol gösterici olacaktır.

Ailesiyle öğretmenin işbirliği içerisinde olduğunu gören öğrenciler, daha yapıcı davranışlar gösterme eğiliminde bulunmaktadır (Celep, 2008). Bu nedenle öğretmen ile veli ne kadar çok işbirliği içerisinde olursa öğrenciye kazandırılacak olumlu davranışlar da bir o kadar artar ve aynı şekilde istenmeyen davranışlar da azalır.

Sınıf içerisinde öğretme-öğrenme sürecini engelleyen istenmeyen davranışların engellenmesi gerekmektedir. Bu nedenle öğretmen-veli iletişiminin sınıf içerisindeki istenmeyen öğrenci davranışlarının engellenmesindeki rolü bilinmesi gereken bir konudur. Böylece istenmeyen davranışların gösterilmediği bir öğretme-öğrenme süreci oluşturulabilecektir. Bu araştırmada da öğretmen-veli işbirliği ile ilkökul öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmaktadır.

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde, şu sorulara yanıt aranmaya çalışılacaktır.

1. Velilerin, veli-okul iletişimi tutumu ile sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli – öğretmen iletişimi tutumu arasında ilişki var mıdır?
2. Öğrenci velilerinin tutumları cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
3. Öğrenci velilerinin tutumları çocuklarının cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
4. Öğrenci velilerinin tutumları çocuklarının okuduğu sınıfa göre farklılık göstermekte midir?
5. Öğrenci velilerinin tutumları öğrenim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
6. Öğrenci velilerinin tutumları evlerinde çalışan kişi sayısına göre farklılık göstermekte midir?

7. Öğrenci velilerinin tutumları çocuklarının sayısına göre farklılık göstermekte midir?

8. Öğrenci velilerinin tutumları yaşlarına göre farklılık göstermekte midir?

9. Öğrenci velilerinin tutumları çocuklarının öğretmenlerinin cinsiyetine göre farklılık göstermekte midir?

10. Öğrenci velilerinin tutumları mesleklerine göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analiziyle ilgili bilgiler bulunmaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada velilerin; veli-okul iletişimi tutum düzeyleri ile sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutum düzeyleri tespit edilmiş ve bunların birtakım bağımsız değişkenlere göre nasıl farklılaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen-veli işbirliği ile ilkökul öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki de belirlenmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

İlişkisel tarama yöntemi kullanılan araştırmanın hedef evrenini 2012-2013 öğretim yılında İstanbul ili Zeytinburnu ilçesinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 14 resmi ilkökulda öğrencisi öğrenim gören velilerden oluşmaktadır. Random seçilen 5 ilkökuldan, toplam 400 veliye anket ve ölçekler uygulanmıştır.

Tablo 1’de araştırma örneğine ait 395 velinin cinsiyet ve yaşlarına göre dağılımları ile ilgili betimsel bilgiler sunulmuştur.

Tablo 1.

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	f	%
Kadın	262	66,3%
Erkek	133	33,7%
Yaş		
30 ve altı	85	21,5%
31-35	144	36,4%
36-40	99	25,1%
41 ve üzeri	67	17,0%

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların %66.3'ünü (262) kadın velilerin, %33.7'sini (133) erkek velilerin oluşturduğu; velilerin %21.5'inin (85) 30 ve altı yaş grubunda, %36.4'ünün (144) 31-35 yaş grubunda, %25.1'inin (99) 36-40 yaş grubunda, %17.0'si (67) 41 ve üzeri yaş grubunda olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri; velilerin kişisel özelliklerini belirlemek için dokuz sorudan oluşan bir kişisel bilgi formu, Ergen (2008) tarafından geliştirilen “Veli-Okul İletişimi Tutum Ölçeği” ile “Sınıf içindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli-Öğretmen İletişimi Tutum Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma verilerinin istatistiksel analizinde Pearson korelasyon katsayısı, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve LSD istatistik teknikleri kullanılmıştır. Analizlerin sınanmasında anlamlılık düzeyi $\alpha = .05$ olarak kabul edilmiştir.

Veli-Okul İletişimi Tutum Ölçeği

İlkokullarda veli-okul iletişiminin belirlenmesinde Ergen (2008) tarafından geliştirilen ve geçerlilik-güvenilirlik çalışması bu araştırma için yeniden hesaplanarak son hali verilen “Veli-Okul İletişimi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 4'lü likert dereceleme ölçeği türünde 10 maddeden oluşmaktadır. Veli-okul iletişimi tutum ölçeği için Croanbach α katsayısı 0.654, Rulon katsayısı=0.695'dir.

Sınıf İçindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli-Öğretmen İletişimi Tutum Ölçeği

İlkokullarda sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişiminin belirlenmesinde Ergen (2008) tarafından geliştirilen ve geçerlilik-güvenilirlik çalışması araştırmacı tarafından yeniden hesaplanarak son hali verilen “Sınıf içindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli-Öğretmen İletişimi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 4’lü likert dereceleme ölçeği türünde 13 maddeden oluşmaktadır. Sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli – öğretmen iletişimi tutum ölçeği için Croanbach α katsayısı 0.829, Rulon katsayısı= 0.874’dür.

Verilerin Analizi

Araştırmada analizler 0.05 manidarlık düzeyinde sınanmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bilgiler SPSS paket programı yardımı ile çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde ve frekans gibi betimsel istatistikler hesaplanmıştır. İki tutum arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Bağımlı değişkenin bağımsız değişkenlerle etkileşimi analiz edilirken ise t testi, varyans analizi, LSD istatistik teknikleri kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırma kapsamında belirlenen alt problemlere ilişkin bulgular ve yorumları ilgili araştırmalarla ilişkilendirilerek sunulmuştur.

Velilerin Okul İle İletişimlerine Yönelik Tutum Düzeyleri

Velilerin okulla iletişimleri yönelik tutumlarının hangi düzeyde olduğunu belirlemek için “Veli-Okul İletişimi Tutum Ölçeği”nin her bir maddesinden alınan puanların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

Veli-Okul İletişimi İçin Betimsel İstatistikler

Soru	n	\bar{x}	ss
1 Okulunuzda Veli - Öğretmen işbirliği yeterli düzeydedir	395	3,208	0,883
2 Okul toplantılarına düzenli olarak katılıyorum	395	3,565	0,711
3 Sıkça çocuğumun öğretmeni ile görüşmeye giderim	395	2,641	0,844
4 Bir veli olarak okula gittiğimde kendimi rahat bir ortamda hissedirim	395	3,134	0,904
5 Okula gittiğimde kolaylıkla çocuğumun öğretmeni ile görüşme imkanı bulabiliyorum	395	3,294	0,852
6 Çocuğumun dersine giren bütün öğretmenleri tanırım	395	2,944	1,009
7 Veli toplantısı dışında da zaman zaman çocuğumun öğretmenleriyle görüşmeye giderim	395	2,559	0,934
8 Sıkça çocuğumun okulunun müdürü ile konuşmaya giderim	395	1,489	0,681
9 Gerektiğinde çocuğumun okulundaki faaliyetlerinde görev almak isterim	395	2,506	1,098
10 Çocuğumun öğretmeniyle olan görüşmelerimizde öğretmenin tutumu, yaklaşımı iyidir	395	3,658	0,572

Tablo 2 incelendiğinde velilerin okul ile iletişimleri konusunda sırasıyla en yüksek düzeyde “Çocuğumun öğretmeniyle olan görüşmelerimizde öğretmenin tutumu, yaklaşımı iyidir” (madde 10), ($\bar{x}=3,658$) ve “Okul toplantılarına düzenli olarak katılıyorum” (madde 2), ($\bar{x}=3,565$) maddelerini benimsedikleri görülmekte iken, velilerin okul ile iletişimleri konusunda sırasıyla en düşük düzeyde benimsedikleri maddelerin “Sıkça çocuğumun okulunun müdürü ile konuşmaya giderim” (madde 8), ($\bar{x}=1,489$) ve “Gerektiğinde çocuğumun okulundaki faaliyetlerinde görev almak isterim” (madde, 9), ($\bar{x}=2,506$) şeklinde sıralandığı görülmektedir.

Velilerin Sınıf İçindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli - Öğretmen İletişimine Yönelik Tutum Düzeyleri

Velilerin sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimine yönelik tutumlarının hangi düzeyde olduğunu belirlemek için “Sınıf İçindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli-Öğretmen İletişimi Tutum Ölçeği”nin her bir maddesinden alınan puanların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3.*Veli-Öğretmen İletişimi İçin Betimsel İstatistikler*

Soru	n	\bar{x}	ss
1 Çocuğumda gördüğüm problemleri çözmek için öğretmenine başvururum.	395	2,939	0,957
2 Çocuğumun öğretmeniyle iletişimini öğrenmek için öğretmenle görüşürüm.	395	3,043	0,954
3 Öğretmenin çocuğumda gözlemediği davranış bozuklukları hakkında veli olarak bizi bilgilendirmesini isterim.	395	3,770	0,592
4 Çocuğumun özel ilgilerini, yeteneklerini öğretmene açıklayarak, bunları geliştirmesini isterim.	395	3,420	0,873
5 Çocuğumu olumsuz davranışlardan vazgeçirmek amacıyla, öğretmen ile ortak hareket etmek isterim.	395	3,587	0,777
6 Çocuğumda bir davranış problemi gördüğümde öğretmeni ile paylaşırım	395	3,230	0,893
7 Öğretmen çocuğunuzla ilgili sınıf içinde sorunlarla karşılaştığında velisini çağırarak bu sorunlara çözüm aramaktadır.	395	3,370	0,918
8 Öğretmen çocuğunuzun başarısının veli – öğretmen işbirliğini gerektirdiğini sık vurgulamaktadır.	395	3,430	0,844
9 Öğretmen, gördüğü davranış bozuklukları hakkında toplantı yaparak velileri bilgilendirir.	395	3,473	0,778
10 Öğretmen velilerle ortak hareket edecekleri bir çalışma planı hazırlayarak davranış bozukluklarını çözmeye çalışır.	395	3,203	0,907
11 Çocuğumun okul kurallarına uyup uymadığını takip ederim.	395	3,534	0,751
12 Çocuğum eve geldiğinde o gün okulda neler yaptığını, derslerinin nasıl geçtiğini sorarım.	395	3,727	0,584
13 Öğretmen çocuğunuzla ilgili olumsuzlukları düzeltebilmek için yeterince zaman ayırmaktadır.	395	3,223	0,844

Tablo 3 incelendiğinde velilerin sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimlerinde konusunda sırasıyla en yüksek düzeyde “Öğretmenin çocuğumda gözlemediği davranış bozuklukları hakkında veli olarak bizi bilgilendirmesini isterim” (madde 3), ($\bar{x} = 3,770$) ve “Çocuğum eve geldiğinde o gün okulda neler yaptığını, derslerinin nasıl geçtiğini sorarım” (madde 12), ($\bar{x} = 3,727$) maddelerini benimsedikleri görülmekte iken, velilerin sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimlerinde konusunda sırasıyla en düşük düzeyde benimsedikleri maddelerin “Çocuğumda gördüğüm problemleri çözmek için öğretmenine başvururum” (madde 1), ($\bar{x} = 2,939$) ve “Çocuğumun öğretmeniyle iletişimini öğrenmek için öğretmenle görüşürüm (madde 2), ($\bar{x} = 3,043$) şeklinde sıralandığı görülmektedir.

Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Bulgular

Veli-okul iletişimi tutumu ile sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumu arasında pozitif yönde bir ilişki vardır ($r=0,520$ sd:393, $p=0,0000$). Velilerin okul ile olan iletişimlerine yönelik tutumları arttıkça, sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede çocuklarının öğretmenleri ile de olan iletişim tutumları artmaktadır. Diğer bir deyişle velilerin okulla ve öğretmenle iletişimlerine yönelik tutumları birbirini etkilemektedir.

Tablo 4.

Veli-Okul ve Veli-Öğretmen İletişimi İçin Levene testi

	Levene	sd1	sd2	p
Veli-Okul İletişimi	1,595	3	391	0,190
Sınıf İçindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli – Öğretmen İletişimi	1,889	3	391	0,131

Veli-okul ve veli-öğretmen iletişimi için varyansların homojenliğini test etmek için Levene istatistiği uygulanmış ve homojen olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre veli-okul ve veli-öğretmen iletişimi ile ilgili karşılaştırma istatistiklerinde parametrik teknikler kullanılmıştır. (Tablo 4)

Tablo 5.

Veli-Okul ve Veli-Öğretmen İletişimi İçin Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi

	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Veli-Okul İletişimi	Baba	133	2,830	0,432	-2,336	393	0,020
	Anne	262	2,935	0,418			
Sınıf İçindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli – Öğretmen İletişimi	Baba	133	3,343	0,489	-1,138	393	0,256
	Anne	262	3,400	0,467			

Veli-okul iletişimi tutumları anne-babalar arasında farklılık göstermektedir ($t=-2,336$, sd: 393, $p<0.05$). Annelerin veli-okul iletişimine yönelik tutumları ($\bar{x}=2,935$) babaların tutumlarına ($\bar{x}=2,830$) göre daha yüksektir. Sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları anne-babalar arasında farklılık göstermemektedir. ($t=-1,138$, sd: 393, $p>0.05$) (Tablo 5).

Tablo 6.*Veli-Okul ve Veli-Öğretmen İletişimi İçin Velilerin Çocuklarının Cinsiyeti Değişkenine Göre t-testi*

	Çocuğunuzun cinsiyeti?	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Veli-Okul İletişimi	Erkek	177	2,886	0,427	-0,584	393,000	0,559
	Kız	218	2,911	0,423			
Sınıf İçindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli – Öğretmen İletişimi	Erkek	177	3,403	0,447	0,843	393,000	0,400
	Kız	218	3,363	0,496			

Veli-okul iletişimi tutumları çocuğun cinsiyetine göre farklılık göstermemektedir ($t=-0,584$, sd: 393, $p>0.05$). Sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları çocuğun cinsiyetine göre farklılık göstermemektedir. ($t=0,843$, sd: 393, $p>0.05$) (Tablo 6).

Tablo 7.*Velilerin Çocuklarının Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Veli-Okul ve Veli-Öğretmen İletişimi İçin Varyans Analizi Sonuçları*

		Kareler		F	p
		Toplamı	sd		
Veli-Okul İletişimi	Gruplar arası	1,213	3	,404	2,263 ,081
	Gruplarıçığı	69,857	391	,179	
	Toplam	71,070	394		
Sınıf İçindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli – Öğretmen İletişimi	Gruplar arası	1,889	3	,630	2,840 ,038
	Gruplarıçığı	86,708	391	,222	
	Toplam	88,597	394		

Veli-okul iletişimi tutumları velilerin çocuklarının okuduğu sınıf değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($F=2,263$, sd: 3-391, $p>0.05$). Sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları velilerin çocuklarının okuduğu sınıf değişkenine göre farklılık göstermektedir. ($F=2,840$, sd: 3-391, $p<0.05$) (Tablo 7)

Çocuğu 1. sınıf öğrencisi olan velilerin sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli – öğretmen iletişimi tutumları ($\bar{x}=3,517$), 2. sınıf ($\bar{x}=3,331$), 3. sınıf ($\bar{x}=3,362$) ve 4. sınıf ($\bar{x}=3,342$) öğrencisi velilerin tutumlarına göre daha olumludur. Çocuğu 3. sınıf öğrencisi olan velilerin sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli – öğretmen iletişimi tutumları ($\bar{x}=3,362$), 2. Sınıf ($\bar{x}=3,331$) öğrencisi velilerin tutumlarına göre daha olumludur.

Bu farklılığın çocuğu 1. sınıfa giden velilerin çocuklarının eğitim hayatının ilk yılında olmalarından dolayı daha istekli olmalarından, çocuklarının okula uyum sağlamada güçlük çekmemelerini sağlamak istemelerinden ve çocuklarının öğretmenleri ile olumlu bir diyalog kurma çabası içinde olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 8.

Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Veli-Okul ve Veli-Öğretmen İletişimi İçin Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler		F	p
		Toplamı	sd		
Veli-Okul İletişimi	Gruplar arası	1,983	6	0,331	1,856 0,087
	Gruplarıçi	69,087	388	0,178	
	Toplam	71,070	394		
Sınıf İçindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını	Gruplar arası	5,868	6	0,978	4,587 0,000
	Gruplarıçi	82,729	388	0,213	
Önlemede Veli – Öğretmen İletişimi	Toplam	88,597	394		

Veli-okul iletişimi tutumları velilerin öğrenim durumu değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($F=1,856$, $sd: 6-388$, $p>0.05$). Sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları öğrenim durumunuz değişkenine göre farklılık göstermektedir ($F=4,587$, $sd: 6-388$, $p<0.05$) (Tablo 8).

Okur-yazar olmayan velilerin sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli – öğretmen iletişimi tutumları ($\bar{x} =3,082$); ilkokul ($\bar{x} =3,450$), ortaokul ($\bar{x} =3,354$), lise ($\bar{x} =3,514$) ve yüksek okul ($\bar{x} =3,455$) mezunu velilerin tutumlarına göre daha az olumludur. Okur-yazar velilerin sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli – öğretmen iletişimi tutumları ($\bar{x} =3,242$); ilkokul ($\bar{x} =3,450$) ve lise ($\bar{x} =3,514$) mezunu velilerin tutumlarına göre daha az olumludur.

Bu farklılıklar belirli bir eğitim seviyesinde olan velilerin öğretmen ile daha iyi bir iletişim kurabildikleri, öte yandan okur-yazar olmayanların da okuldan ve öğretmenden çekindikleri için böyle bir iletişim kurmaktan uzak durmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 9.

Evinizde Çalışan Kişi Sayısı Değişkenine Göre Veli-Okul ve Veli-Öğretmen İletişimi İçin Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler		Kareler		
		Toplamı	sd	Ortalaması	F	P
Veli-Okul İletişimi	Gruplar arası	,661	4	0,165	0,916	0,455
	Gruplarıçi	70,409	390	0,181		
	Toplam	71,070	394			
Sınıf İçindeki İstenmeyen Öğrenci	Gruplar arası	2,951	4	0,738	3,360	0,010
Davranışlarını Önlemede Veli – Öğretmen İletişimi	Gruplarıçi	85,646	390	0,220		
	Toplam	88,597	394			

Veli-okul iletişimi tutumları evde çalışan kişi sayısı değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($F=0,916$, $sd: 4-390$, $p>0.05$). Sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları evde çalışan kişi sayısı değişkenine göre farklılık göstermektedir. ($F=3,360$, $sd: 4-390$, $p<0.05$) (Tablo 9).

Evlerinde sadece babanın çalıştığı aileler ($\bar{x}=3,493$) ile hem annenin hem de babanın birlikte çalıştığı ailelerin ($\bar{x}=3,393$) sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları, anne-baba ve çocuğun üçününde birlikte çalıştığı ailelere ($\bar{x}=3,136$) göre daha göre daha olumludur.

Bu farklılıkların nedeni olarak çocuğun da çalışmak zorunda kaldığı ailelerin sosyo-ekonomik yönden düşük bir yaşantıya sahip oldukları ve ek gelir elde etmek için daha çok çalışmak zorunda kaldıklarından çocuklarını da çalıştırdıkları ve çocuklarının okulla ilgili işlerine ve öğretmenlerine hem yeteri kadar vakit ayıramadıkları hem de bu tip ailelerin okuldan ve öğretmenden çekindikleri düşünülebilir.

Tablo 10.

Velilerin Sahip Oldukları Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Veli-Okul ve Veli-Öğretmen İletişimi İçin Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler		Kareler		
		Toplamı	sd	Ortalaması	F	P
Veli-Okul İletişimi	Gruplar arası	3,274	3	1,091	6,294	0,000
	Gruplarıçi	67,796	391	0,173		
	Toplam	71,070	394			
Sınıf İçindeki İstenmeyen Öğrenci	Gruplar arası	4,250	3	1,417	6,568	0,000
Davranışlarını Önlemede Veli – Öğretmen İletişimi	Gruplarıçi	84,346	391	0,216		
	Toplam	88,597	394			

Veli-okul iletişimi tutumları ($F=6,294$, $sd: 3-391$, $p<0.05$) ve sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları ($f=6,568$, $sd: 3-391$, $p<0.05$) velilerin sahip olduğu çocuk sayısı değişkenine göre farklılık göstermektedir. (Tablo 10)

Bir çocuğu ($\bar{x}=2,991$), iki çocuğu ($\bar{x}=2,980$) ve üç çocuğu ($\bar{x}=2,991$) olan velilerin veli - okul iletişimi tutumları dört ve daha fazla çocuğu olan velilerin ($\bar{x}=2,770$) tutumlarına göre daha olumludur. İki çocuğu ($\bar{x}=3,481$) ve üç çocuğu ($\bar{x}=3,414$) olan velilerin sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli – öğretmen iletişimi tutumları, dört ve daha fazla çocuğu olan velilerin tutumlarına ($\bar{x}=3,232$) göre daha göre daha olumludur.

Bu farklılıkların nedeni olarak velilerin sahip olduğu çocuk sayısı arttıkça -ve özellikle dört çocuktan sonra- herbirine yeteri kadar vakit ayıramadığı ve bu nedenle onların okulları ile de yeteri kadar iletişim kuramadığı düşünülebilir.

Tablo 11.

Yaş Değişkenine Göre Veli-Okul ve Veli-Öğretmen İletişimi İçin Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler		F	P
		Toplamı	sd		
Veli-Okul İletişimi	Gruplar arası	1,158	3	2,159	0,092
	Gruplarıç	69,912	391		
	Toplam	71,070	394		
Sınıf İçindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli – Öğretmen İletişimi	Gruplar arası	2,302	3	3,476	0,016
	Gruplarıç	86,295	391		
	Toplam	88,597	394		

Veli-okul iletişimi tutumları yaş değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($F=2,159$, $sd: 3-391$, $p>0.05$). Sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları yaş değişkenine göre farklılık göstermektedir ($F=3,476$, $sd: 3-391$, $p<0.05$) (Tablo 11).

30 ve altı yaşlardaki veliler ($\bar{x}=3,427$), 31-35 yaşlardaki veliler ($\bar{x}=3,424$) ve 36-40 yaş aralıklarındaki velilerde ($\bar{x}=3,392$) Sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları, 41 ve üzeri yaşlardaki velilerin tutumlarına ($\bar{x}=3,215$) göre daha göre daha olumludur.

Bu farklılık gelişen teknolojiyle birlikte genç anne ve babaların çocuklarının eğitimi konusunda daha bilinçli olması, ayrıca genç yaşlardaki anne ve babaların okul geçmişinin daha yakın olması, okulu ve okul düzenini daha iyi bilmeleri ve öğretmenle daha rahat iletişim kurmaları; ancak belirli bir yaşın üzerinde olan velilerin okula gelmekten çekinmesi ve dolayısıyla öğretmenle iletişim kurmaktan uzak durmasından kaynaklanıyor olabilir.

Tablo 12.

Veli-Okul ve Veli-Öğretmen İletişimi İçin Çocuğunuzun Öğretmeninin Cinsiyeti Değişkenine Göre t-testi

Çocuğunuzun öğretmenin cinsiyeti?		n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Veli-Okul İletişimi	Kadın	204	2,915	0,430	0,723	393,000	0,470
	Erkek	191	2,884	0,419			
Çocuğunuzun öğretmenin cinsiyeti?		n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Sınıf içindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli – Öğretmen İletişimi	Kadın	204	3,417	0,471	1,561	393,000	0,119
	Erkek	191	3,342	0,476			

Veli-okul iletişimi tutumları ($t=0,723$, $sd: 393$, $p>0,05$) ve sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları ($t=1,561$, $sd: 393$, $p>0,05$) çocuğun öğretmenin cinsiyetine göre farklılık göstermemektedir (Tablo 12).

Velinin mesleği değişkenine göre veli-okul ve veli-öğretmen iletişimi için betimsel istatistikler Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13.

Meslek Değişkenine Göre Veli-Okul ve Veli-Öğretmen İletişimi İçin Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Veli-Okul İletişimi	Gruplar arası	,765	6	0,128	0,704	0,647
	Grupları içi	70,305	388	0,181		
	Toplam	71,070	394			
Sınıf içindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli – Öğretmen İletişimi	Gruplar arası	1,758	6	0,293	1,309	0,252
	Grupları içi	86,839	388	0,224		
	Toplam	88,597	394			

Veli-okul iletişimi tutumları ($F=0,704$, $sd: 6-388$, $p>0.05$) ve sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları ($F=1,309$, $sd: 6-388$, $p>0.05$) meslek değişkenine göre farklılık göstermemektedir. (Tablo 13)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada velilerin, veli-okul iletişimi tutumları ile sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumlarının; cinsiyetlerine, çocuklarının cinsiyetlerine, çocuklarının okuduğu sınıfa, öğrenim durumlarına, evlerinde çalışan kişi sayısına, çocuklarının sayısına, yaşlarına, çocuklarının öğretmenlerinin cinsiyetine ve mesleklerine göre nasıl bir farklılık gösterdiği incelenmiş ve veli-okul iletişimi tutumu ile sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumu arasındaki ilişki belirlenmiştir.

Veli-okul iletişimi tutumu ile sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumu arasında pozitif bir ilişki vardır. Bu bulgu konu ile ilgili yapılan benzer araştırmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir (Aydın, 2001; Danaoğlu, 2009; Karakaş, 2010).

Veli-okul iletişimi tutumları ile sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları velilerin sahip olduğu çocuk sayısına göre farklılık göstermektedir. Bu araştırmadan ve benzer araştırmaların sonuçlarından hareketle çocuk sayısı arttıkça ailenin de artan görev ve sorumlulukları nedeniyle çocuklarıyla yeterince ilgilenemediği ve gerek çocuklarının öğretmenleri gerekse okullarıyla olan iletişimlerine yönelik tutumlarının da azaldığı düşünülmektedir. (Tezcan, 1997 ve Başar, 2005). Bu sonuç doğrultusunda, farklı eğitim kademelerinde öğrencisi olan velilerle sahip olunan çocuk sayısının veli-öğretmen-okul iletişimine etkilerinin araştırıldığı çalışmalar yapılabilir.

Sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları anne-babalar arasında farklılık göstermemektedir ancak veli-okul iletişimi tutumları anne-babalar arasında annelerin lehine farklılık göstermektedir. Kanbur (2009)'da yaptığı araştırmasında annelerin lehine olan benzer sonuca ulaşmıştır. Bu sonuç doğrultusunda babaların okulla olan iletişimlerinin niçin daha

düşük düzeyde olduğunu araştıran araştırmalar yapılabilir. Ayrıca okul yöneticilerine ve öğretmenlere, velileri –özellikle de babaları- okulla daha rahat iletişime geçebilmeleri için okullarda yapılacak olan toplantı ve görüşme gibi etkinlikleri babaların daha çok katılabilecekleri haftasonu veya mesai saati dışı gibi zamanları kapsayacak şekilde planlanmasına dikkat edilmesi önerilebilir.

Veli-okul iletişimi tutumları çocukların okuduğu sınıfa, velilerin öğrenim durumuna, velilerin evlerinde çalışan kişi sayısına, velilerin yaşlarına göre farklılık göstermemektedir. Ancak, sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları çocuğun okuduğu sınıfa göre farklılık göstermektedir. Bu fark alt sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin lehinedir. Alkaş (2010)'ın yaptığı araştırmada da alt sınıflarda istenmeyen öğrenci davranışlarının üst sınıflara göre daha az olduğu görülmüştür. Bu da veli-öğretmen iletişimi tutumunun istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir.

Sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları velilerin öğrenim durumuna göre farklılık göstermektedir. Bu bulgu konuyla ilgili yapılan araştırmalarla paralellik göstermektedir (Ataseven, 2001; Ocak, 2004).

Sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları velilerin evlerinde çalışan kişi sayısına göre farklılık göstermektedir. Bu durum ilgili araştırmaların sonuçlarıyla da benzerlik göstermektedir (Ocak, 2004). Zira alt gelir grubunda olan ailelerde herkes ekonomik katkı sağlamak için çalışmaktadır ve çocuklarıyla yeterince ilgilenememektedir.

Sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları velilerin yaşlarına göre farklılık göstermektedir. Kanbur (2009) genç velilerin çocuklarının eğitimi konusunda daha bilinçli olduğunu ifade etmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda istenmeyen öğrenci davranışlarının üst sınıflardaki öğrencilerde, düşük eğitim düzeyine sahip velilerin çocuklarında, çocuğun da bir işte çalıştığı ailelerde ve belirli bir yaşın üzerindeki velilerde niçin arttığını araştıran; farklı çalışma gruplarıyla ve çocuğu farklı eğitim kademelerinde öğrenim görmekte olan velilerle araştırmalar yapılabilir.

Hem veli-okul iletişimi tutumları hem de sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumları çocuğun cinsiyetine, çocukların öğretmenlerinin cinsiyetine, velilerin mesleklerine göre farklılık göstermemektedir bu bulgu benzer konularda yapılan araştırmaların sonuçlarıyla da paralellik göstermektedir (Aydın, 2001; Kahraman, 2006).

Ayrıca “Veli-Okul İletişimi Tutum Ölçeği”nden elde edilen bulgular doğrultusunda velilerin en az katıldıkları maddelerin “Sıkça çocuğumun okulunun müdürü ile konuşmaya giderim (madde 8), (\bar{x} =1,489) ve “Gerektiğinde çocuğumun okulundaki faaliyetlerinde görev almak isterim” (madde 9), (\bar{x} =2,506) şeklinde sıralandığı görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle okul müdürlerinin velilere kendisiyle daha rahat bir şekilde iletişime geçmelerini sağlayacak bir ortam geliştirmesi ve okulda yapılacak olan faaliyetlerde velinin de katılımını sağlayacak çalışmalar yapılması önerilebilir.

“Sınıf İçindeki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemede Veli-Öğretmen İletişimi Ölçeği”nde elde edilen bulgular doğrultusunda velilerin en az katıldıkları maddelerin “Çocuğumda gördüğüm problemleri çözmek için öğretmene başvururum (madde 1), (\bar{x} =2,939) ve “Çocuğumun öğretmeniyle iletişimini öğrenmek için öğretmenle görüşürüm” (madde 2), (\bar{x} =3,043) şeklinde sıralandığı görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle velilere ve öğretmenle birbirleriyle kuracakları iletişimin ve işbirliğinin öğrencinin eğitimindeki önemini anlatan toplantılar düzenlenebilir.

İstanbul ili Zeytinburnu ilçesinde nicel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan bu araştırma, farklı illerde ve farklı okul türlerinde öğrencisi öğrenim görmekte olan velilerle nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılabilir, ayrıca bu araştırmadan elde edilen bulguların sebeplerini inceleyen değişik araştırmalar yapılabilir.

Kaynaklar / References

- Alkaş, B. (2010). İlköğretim öğrencileri arasındaki istenmeyen öğrenci davranışlarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ataseven, H. (2001). İlköğretim 1. sınıf öğrencilerinin sınıfta olumlu ve olumsuz davranışlar göstermelerini etkileyen aileyle ilgili etmenler. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, B. (2001). İlköğretim okullarında sınıf disiplininin sağlanması. Doktora Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Başar, H. (2005). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çayak, S. (2013). Öğretmen-veli işbirliği ile ilkokul öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Celep, C. (2008). *Sınıf yönetiminde kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Danaoğlu, G. (2009). Sınıf ve branş öğretmenlerinin ilköğretim 5. sınıflarda karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme stratejileri. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Durukan, H. ve Öztürk, İ. (2005). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Ergen, R. (2008). İlköğretim okulu 2. kademe öğrencilerinin sınıf içi davranış bozukluklarının engellenmesinde öğretmen-veli iletişiminin rolü. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kahraman, C. (2006). Sınıf-içi istenmeyen öğrenci davranışlarının önlenmesi ve giderilmesine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri - Edirne ili merkez, Uzunköprü ve Havsa ilçeleri örneği. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kanbur, T. (2009). İlköğretimde veli-okul işbirliğinin geliştirilmesinde yönetici rolleri. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karakaş, B. (2005). İlköğretim birinci kademe öğrencilerinde gözlenen istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin bunlarla başa çıkma yöntemleri. Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Korkmaz, İ. (2005). "İstenmeyen davranışların önlenmesi". *Sınıf Yönetimi*. Ed: Zeki Kaya. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ocak, B. (2004). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin okula ait olma duyguları ve bazı sosyo-demografik özelliklerinin gösterdikleri istenmeyen davranışlarla ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Sarıtaş, M. (2011). “Öğretmen-veli görüşmelerinin yönetimi”. *Sınıf yönetimi*. Ed: Mehmet Şişman-Selahattin Turan. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Tezcan, M. (1997). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ankara Yayınevi.
- Tutar, H. (2003). *Örgütsel iletişim*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, G. (2007). “Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama”. *Sınıf yönetimi*. Ed: Leyla Küçükahmet. Ankara: Nobel Yayıncılık.

[Bu çalışmanın ilk hali, 30-31 Mayıs tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen I. Ulusal Yükseköğretimde Eğitim Araştırmaları ve Uygulamaları Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.]

İletişim:

Semih Çayak

E-posta: semih_trakya84@hotmail.com

İletişim:

Demirali Yaşar Ergin

E-posta: demiraliergin@hotmail.com